

BUDAPEST, III. KERÜLET, JUTAS UTCA 84. (HRSZ. 22185)

Lakóház és garázs építése

Lelőhely-azonosító: 72911

KULCSSZAVAK: római kor, szórvány

BUDAPEST, DISTRICT III, 84 JUTAS STREET (PLOT NO. 22185)

Construction of a residential building with a garage

Site ID: 72911

KEYWORDS: Roman Age, stray finds

A Budapesti Történeti Múzeum 2021. július 14-én sávalapozással épülő lakóház és garázs építésével kapcsolatos földmunkák régészeti megfigyelését végezte. Az Üröm-hegy területén az elmúlt évekig kevés lelőhely volt ismert. A terület régészeti képe a közelmúltban elkezdett lakóházépítési, illetve közműfektetési munkáknál végzett régészeti megfigyelések nyomán

The archaeological monitoring of earthworks related to the construction of a residential building and garage with strip foundations was conducted by the Budapest History Museum on July 14, 2021. Until recent years, only a few archaeological sites were known in the Üröm Hill area. The archaeological landscape of the area has begun to take shape in recent years as



1. kép: A garázs nyugati alapárka (Fotó: Gyenes Gábor)
Fig. 1. Western foundation trench of the garage
(Photo by Gábor Gyenes)



2. kép: Az ismeretlen korú beásás a garázs alapárkában
(Fotó: Gyenes Gábor)
Fig. 2. Feature of unknown date in the foundation trench of the garage (Photo by Gábor Gyenes)

kezd kialakulni. Az építési helyhez legközelebbi régészeti jelenség a Jutas utcából ismert. Itt a 2020. évben csatornaépítést végeztek, és a régészeti megfigyelés során a 82. és 84. számú házak előtt szórvány római kori leletek kerültek elő (Gyenes 2020).

A tervezett lakóépület, illetve az utcafronti kerítéstől öt méterre épülő garázs sávalapozással készült. Az építést kisebb tereprendezés előzte meg, ami a viszonylag síkfelületű telekrészen csak a humuszos feltalaj felső részét bolygatta meg. A lakóház és a garázs 60–100 cm széles alapárkai 25×10 méteres területen a 186,20–186,30 mBf közötti felszíntől 40–100 cm mélységig tárták fel a talajrétegeket.

A lakóház 60 cm széles alapárkaiban 10–40 cm vastag barna, humuszosodott kőporos, kőzetlisztes agyag, alatta az alapkőzet kőtörmelékes, kisebb-nagyobb töredezett sziklatömbökkel jelent meg. A nagyobb sziklák közötti teret kitöltve a humuszos réteg alatt sárga agyagos altalaj látszott. A lakóház alapárkaiban nem volt nyoma régészeti jelenségnek.

A 7×8,36 méteres oldalhosszúságú garázsépület árkait 50 cm szélesre tervezték, a sziklás, kőtörmelékes talaj miatt végül 80–100 cm szélesek lettek. Az árkok falában megfigyelhettünk egy enyhe, 10 méteres szakaszon 30 centiméteres süllyedéssel egy déli irányú, az építés előtti felszíntől eltérő tereplejtést. A bolygatatlan humuszos réteg alatt a felszíntől 30–40 cm mélységben, illetve a lavírsík felületén (185,90 mBf) a sötétbarna kőzetlisztes agyagban szénszemcsék, illetve paticsmorzsalék látszott. A kiszáradt felület nehezen volt tisztítható, de az égéstermék mennyisége a garázs nyugati oldala felé látszólag növekedett. (1. kép) A 20 cm vastag réteget 30 cm vastagon sötétbarna humuszos talaj fedte. A keleti telekhatár felé a talaj kőzettörmelékes, az alapárkokat több nagy, akár köbméteres mérettartományba eső szikla keresztezte. A barna humuszos réteg alatt 20–40 cm vastag vöröses, kőzettörmelékes zóna után sárga agyagos, meszes, kőzettörmelékes altalaj volt.

A nyugati sávalap nyugati metszetsfalában több kisebb beásás nyoma látszott, melyek korát nem lehetett megállapítani. Ezek egy része a helyszínrájon ábrázolt, építés előtti, garázs melletti kivágott tűlevelű fásor kis-méretű ültetőgödre is lehettek. Betöltésükbe a sötétbarna humuszos réteggel szénszemcse, paticsmorzsa is bekerült. A mélyedések egy részét sziklatörmelék fedte. A régészeti leletek (apró római kori edénytöredékek) a nyugati sávalap tisztításakor, illetve az északi saroknál lévő beásásból kerültek elő. A garázs középső alapárkában egy 1,5 méter átmérőjű kerek beásás látszott. A lavírsíkon, ami itt a felszín közelébe esett, faszemes, égett folt, recens tüzelés nyoma látszott. A gö-

a result of monitoring conducted during residential construction and utility installation works. The closest known archaeological feature to the construction site comes from Jutas Street. In 2020, sewer construction was carried out there, and during the archaeological monitoring, Roman-age stray finds were unearthed in front of houses no. 82 and 84 (Gyenes 2020).

The planned residential building and the garage at 84 Jutas Street, located five metres from the street-front fence, were constructed with strip foundations. The construction was preceded by minor earth leveling, which only disturbed the upper part of the humic topsoil on the relatively flat plot. The 60–100 cm wide foundation trenches of the residential building and garage were excavated across an area of 25 × 10 m, exposing soil layers from the surface level of 186.20–186.30 a.B.S.l.* down to a depth of 40–100 cm.

In the 60 cm wide foundation trenches of the residential building, a 10–40 cm thick brown, humus-rich clay layer with stone dust and rock flour was observed. Beneath this, the bedrock appeared as a rubble zone with fragmented rock blocks of varying size. Between the larger stones, yellow clayey subsoil was visible below the humic layer. No archaeological features were identified in the foundation trenches of the residential building.

The garage building, measuring 7 × 8.36 m, was originally designed with 50 cm wide foundation trenches; however, due to the rocky, stony ground, they were ultimately widened to 80–100 cm. In the trench walls, a slight southward slope was observed over a 10 m section, with a vertical difference of 30 cm compared to the pre-construction surface. Below the undisturbed humic layer, at a depth of 30–40 cm from the surface and on the excavation level (185.90 a.B.S.l.), charcoal particles and daub fragments were observed in the dark brown clay rich in rock flour. The dried surface was difficult to clean, but the amount of burnt material appeared to increase towards the western side of the garage. (Fig.1) This 20 cm thick layer was covered by a further 30 cm of dark brown humic soil. Towards the eastern property boundary, the soil became more stony, and the foundation trenches were intersected by several large boulders, some reaching cubic-metre size. Beneath the brown humic layer, a 20–40 cm thick reddish, rubble-rich zone was followed by yellow, clayey, calcareous subsoil with stone inclusions.

In the western section of the western strip foundation trench, several small pits were observed, the date of which could not be determined. Some of these may have been planting pits for a conifer row that had been

* above Baltic Sea level

dör betöltése összetömörödött sötétbarna, homogén, agyagos volt. Régészeti korú vagy újkori lelet nem volt benne, így a kora ismeretlen maradt. (2. kép)

A paticsmorzsalékos réteg valószínűleg régészeti korú, mivel a tapasztalat szerint a környéken az újabb kori égetési maradványok és a befoglaló rétegek kevésbé tömörödtek. A filoxéra járvány idején felszámolt szőlőültetvények elégetett és beszántott tőkéi, illetve oszlopai helyén a talajmunka nyoma egyértelműen látszott. Igazolhatóan régészeti korú objektum nem került elő. A leletek a modern kori bolygatástól megkímélt, régészeti korú feltalajban voltak, amelyek a csatornázáskor gyűjtött leletekkel együtt az Üröm-hegy tetején római kori település közelségét sejtetik.

RÉSZTVEVŐK: Gyenes Gábor régésztechnikus

Gyenes Gábor

Irodalom

Gyenes 2020 • Gyenes Gábor: Budapest, III. kerület, Jutas utca (hrsz. 22242) BKISZ szennyvízcsatorna-építés. *ArcheoBudaPest* 2020/52 <https://doi.org/10.64602/ABP.2020.52>

removed prior to construction, as indicated on the site plan. Their fills contained charcoal and daub fragments mixed with the dark brown humic layer. Some of the depressions were covered by rock debris. Small fragments of Roman-age pottery were unearthed during cleaning of the western strip trench and from a pit near the northern corner.

In the central foundation trench of the garage, a circular pit with a diameter of 1.5 m was observed. On the excavation level, which here lay close to the surface, a burnt feature with charcoal-rich staining indicated a recent burning event. The fill consisted of compact, dark brown, homogeneous clay. No archaeological or modern artefacts were recovered from it, so its date remains unknown. (Fig.2)

The daub-rich layer is likely of archaeological origin, as experience suggests that modern burning residues and their surrounding deposits in the area are generally less compact. The traces of burned vine stumps and posts left after the phylloxera epidemic are clearly visible in the soil in places where former vineyards were cleared. No securely identifiable archaeological feature was found at the site. The finds came from a relatively undisturbed archaeological horizon affected only by modern disturbance, and together with material collected during earlier utility works, they suggest the proximity of a Roman-age settlement on the top of Üröm Hill.

CONTRIBUTORS: Gábor Gyenes (archaeological field technician)

Gábor Gyenes

References

Gyenes 2020 • Gyenes Gábor: Budapest, III. kerület, Jutas utca (hrsz. 22242) BKISZ szennyvízcsatorna-építés. (Budapest, District III, Jutas Street (plot no. 22242) BKISZ sewer line construction). *ArcheoBudaPest* 2020/52 <https://doi.org/10.64602/ABP.2020.52>